

accepteres. Alternativt kan proceduren gentages. Stemmeafgivningen er dermed afsluttet. Stemmemaschinen afsender derefter den afgivne stemme til en central stemmeoptællingscomputer, der løbende registrerer og optæller de indløbende stemmeafgivelser.

På tilsvarende vis kan man ved folkeafstemninger om et givet tema ophænge lister, der beskriver spørgsmålet eller spørgsmålene, der skal tages stilling til, hvorefter der afgives en stemme (ja, nej eller ved ikke). På forhånd er der selvfølgelig uddelt materiale, der i detaljer beskriver det spørgsmål, der skal tages stilling til. Dette system er velkendt og gennemarbejdet i f.eks. Schweiz, hvor det med succes har fungeret i årtier (dog uden brug af elektronisk stemmeafgivning).

Stemmemaschinen kan endvidere være udstyret med en printerfunktion, der udprinter resultatet af stemmeafgivningen. Denne kan efterfølgende på normal vis afleveres i en valgurne. Derved kan man i opstartfasen lave stemmeoptælling på normal vis som en sikkerhed for, at systemet virker. Når systemet den eller de første gange afprøves, kan udskriften danne grundlag for det officielle stemmeresultat for på den måde at teste systemets integritet.

For yderligere at skærpe sikkerheden for, at intet går galt i overgangsfasen, kan man på traditionel vis fremstille stemmesedler, der ligger klar i stemmelokalene, hvis noget går galt. Man kan derved udlevere traditionelle stemmesedler mod forevisning af sygesikringskort og kode, hvis systemet af en eller anden grund svigter.

Forslagsstillerne er selvfølgelig åbne for yderligere sikkerhedsforanstaltningforslag. Det væsentlige er, at der bliver taget hul på den moderne tidsalder.

Optællingsfasen

Optælling af de afgivne stemmer kan i opstartfasen forgå på to planer. Dels den traditionelle og dels den elektroniske.

Den traditionelle stemmeoptælling fungerer i en overgangsfase, hvor printerudskriften fra stemmemaschinen danner grundlag for det officielle stemmeresultat. Stemmesedlerne optælles på normal vis, som det kendes fra det nuværende system.

Sideløbende kører det elektroniske system. Stemmeafgivningen registreres centralt, eventuelt på flere computere rundt om i landet for at øge sikkerheden. Der kan ikke oplyses løbende delresultater, da dette kunne resultere i en taktisk stemmeafgivning. Umiddelbart efter valgstedernes lukning kan resultatet of-

fentliggøres. I overgangsfasen vil der dog kun være tale om en stor »meningsmåling«.

Efterfølgende, når systemet har vist sin berettigelse, når det fungerer upåklageligt, når befolkningen er blevet fortrolig med systemet, og når eventuelle systemfejl og sikkerhedsfejl er rettet, overgår afstemninger til at være fuldstændig elektroniske.

Dette er som sagt et forslag til udarbejdelse af et elektronisk afstemningssystem. Forslagsstillerne er åbne over for andre praktiske udformninger af et system. Det kan nævnes, at det også er muligt at indføre elektronisk afstemning ved hjælp af tryknaptelefonen, hvor den stemmeberettigede guides gennem systemet via det såkaldte »voice-response«-system. De fleste kender eller har hørt om metoden f.eks. fra pengeinstitutterne: Man ringer til et nummer, hvorefter en computerstemme i den anden ende spørger, hvad man vil høre nærmere om (tast »1« for oplysning om saldo, tast »2« for oplysning om bevægelser osv.). Da ca. 90 pct. af danske husstande i dag har en tryknaptelefon, kræver dette system, at der opstilles »stemmetelefoner« på posthuse eller lignende for de 10 pct., der ikke har en tryknaptelefon. Dette system har de fordele, at det ikke er nødvendigt at bevæge sig ud af huset for at stemme (godt for sofavælgere), der kræves »kun« investering i computersystemer (ingen stemmemaskiner), det gøres endnu lettere at afholde afstemninger, og på længere sigt vil det betyde lavere omkostninger ved folkeafstemninger.

For alle ideer til udformning af et elektronisk afstemningssystem er det dog vigtigt, at de gennemarbejdes i samarbejde med telefonselskaber, Indenrigsministeriets valgteknikere, Registertilsynet og andre relevante parter. Forslagsstillerne forestiller sig, at der bliver nedsat en arbejdsgruppe, der skal fremkomme med et forslag til en praktisk gennemførelse af elektronisk afstemning. Dette forslag kan i sidste ende være forskellig fra de her skitserede forslag, f.eks. på grund af disses tekniske eller sikkerhedsmæssige begrænsninger.

Konklusion

Indførelse af elektronisk stemmeafgivning har de fordele, at det bliver væsentlig lettere at afholde valg og folkeafstemninger, det bliver med tiden billigere at afholde folkeafstemninger, og det skaber grundlag for, at der med tiden også kan afholdes flere folkeafstemninger uden alt for store omkostninger.

Forslagsstillerne er åbne over for forslag til den praktiske gennemførelse. Det væsentlige er, at der bliver taget beslutning om indførelse af elektronisk stemmeafgivning.